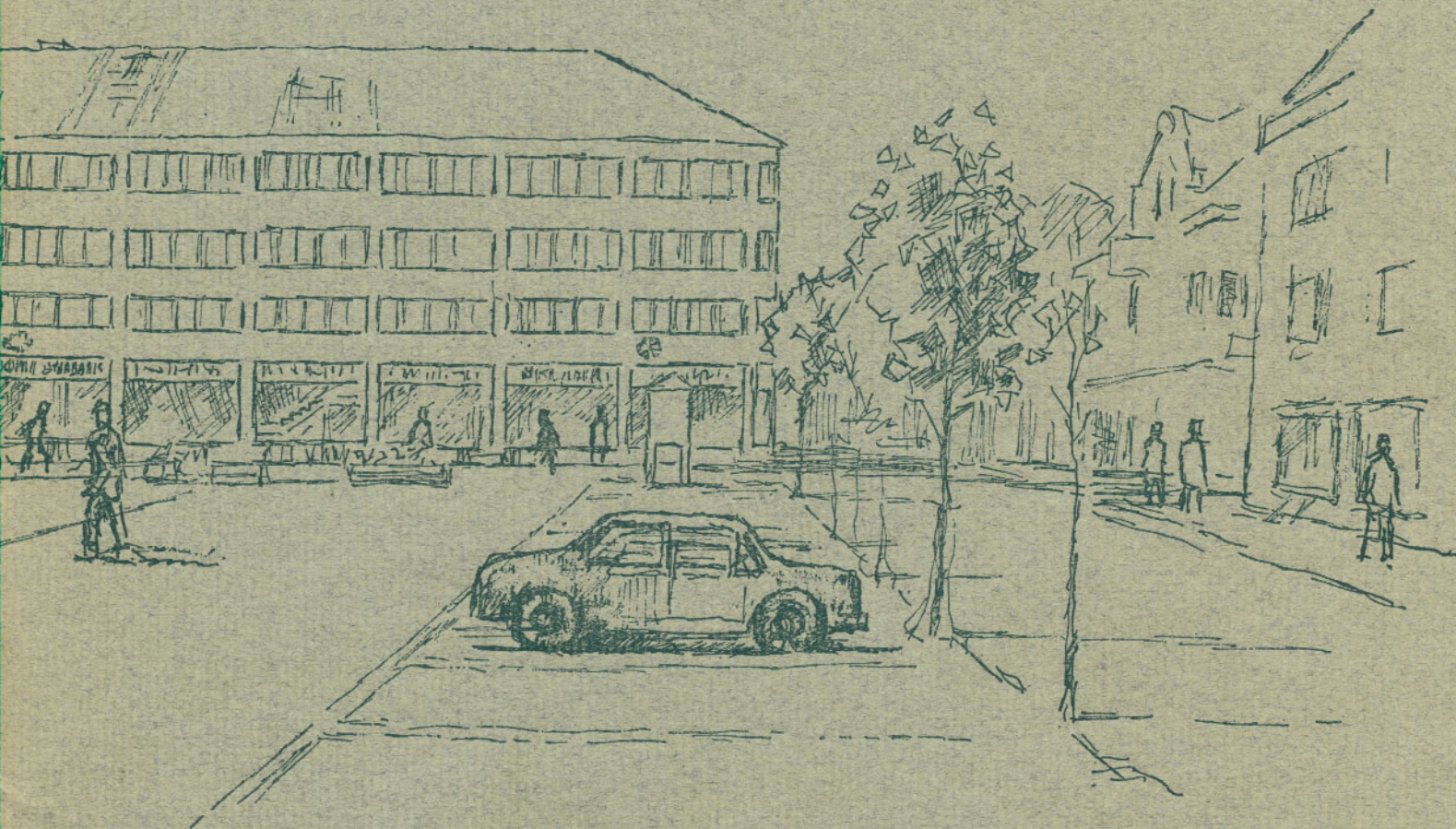

Kumla sparbank

Kumla sparbank - bygdens bank

Kumla sparbank är bygdens äldsta företag. Den är också bygdens eget företag på ett alldeles särskilt sätt. Den är grundad av bygdens folk och den vänder sig i första hand till bygden.

Året var 1848. Kumla var då en genuin jordbruksbygd. Visserligen hade ynglingen Anders Andersson redan 9 år tidigare - 1839 - gjort sina första skor i en stuga i Hörstabacken och sålt dem på torget i Örebro, men ännu hade inte något större antal människor börjat sysselsätta sig med skomakeri. Uppe vid Yxhult fanns några stenbrott där man med enkla metoder bröt och bearbetade sten. Någon industri i nutida mening fanns inte. Järnvägen Stockholm-Göteborg och Hallsberg-Örebro byggdes inte förrän 1862. Några smala slingrande landsvägar korsade bygden. Laga skiftet var ännu inte genomfört och i de flesta byar hade man massor av småtegar och husen i byarna låg sammangyttrade i klasar utefter de korta bygatorna. Ännu svallade Mosjöns vågor uppemot landsvägen till Örebro och nästan ända fram till Säbylunds gård. Den första sjösänkningen - den skulle sedan följas av flera - kom inte till stånd förrän 1855. Kort sagt! Kumla var en lantlig idyll.

Bygdens centrum var Kumla by. Här fanns kyrkan, prästgården med pastorsexpeditionen, länsmansgården, där kronolänsman Conrad Adlers bodde (en av bankens stiftare), klockargården, där skolprästen C. J. Hofberg bodde (även han en av stiftarna) och den alldeles nyuppförda skolan (nuvarande församlingssalen). Det område där nu Kumla stads egentliga tätbebyggelse är belägen var skogs- och sumpmarker.

Kumla kyrka var färdigställd 1835 - alltså tretton år tidigare - och man hade ännu stora skulder.

Så såg alltså bygden ut 1848 när Kumla sparbank grundades. Sparbankerna ansågs från början vara ett slags välgörande inrättningar skapade till småfolkets nytta. Man skulle lära sig sparsamhet (en nyttig egenskap än i dag) och sparsamma människor skulle också få låna pengar i banken för nyttiga behov, t.ex. att bygga sig ett eget hem, förbättra eller utöka lantbruket etc.

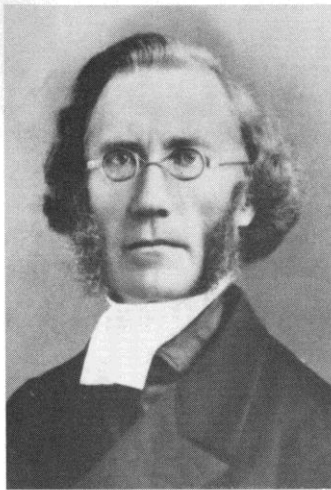
Kumla sparbank har också under många decennier i huvudsak varit en böndernas bank. Det torde vara först med sekelskiftet som andra kategorier människor kom att dominera kundkretsen. Det var det framväxande municipalsamhället som kunde byggas upp tack vare lån från sparbanken. Men alltför är sparbankerna i Sverige jordbrukets största kreditgivare.

Det Kumla som såg sparbanken växa fram var ett helt annat samhälle än dagens Kumla. Men dagens sparbank är också en helt annan bank än den bank som grundades 1848. Första årets insättarbehållning var 1 170 riksdaler medan motsvarande siffra vid 1970 års ingång var 66 339 529 kronor.

I dag är det ett modernt företag med en mångsidig verksamhet. För flera tusen kumlabor är Kumla sparbank i dag helt enkelt BANKEN.

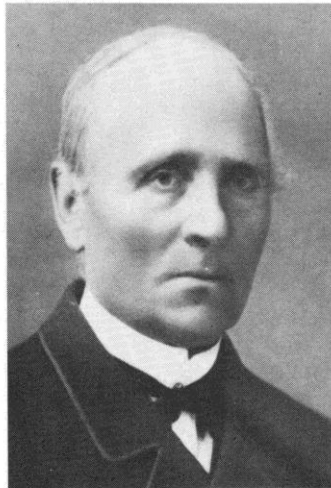
Gerard de Geer

Carl Johan Hofberg

Conrad Adlers

Eric Olsson

Sparbankens anknytning till bygden har alltid varit stark. Alla viktiga beslut fattades förr på sockenstämma och numera av kommunalvalda huvudmän.

I Kumla sparbanks första direktion, som styrelsen då kallades, var Friherre Gerard de Geer, Säbylund, ordförande 1848–1860. Han var även ordförande i kommunalstämman, vice ordförande i Örebro läns hushållningssällskap och ordförande i Mosjöns sjösänkingsbolag. I direktionen satt också regements-kommissarie Conrad Adlers, krono-länsman och boende i Länsmansgården i Kumla by. Han var delägare i vad som senare blev Yxhultsbolaget, ledare för kyrkbygget i Kumla. Socknens sista skolpräst, Carl Johan Hofberg, var bankens räkenskapsförare och kassör 1848–1860. Lantbrukaren Eric Olsson, Sånnersta, riksdagsman och landstingsman, var räkenskapsförare i banken 1861–1866. Utöver dessa fyra var lantbrukaren Lars Jonsson i Blacksta ledamot i direktionen, men av honom finns veterligt ingen bevarad bild.

afven denfrån insättningar emottagas.
 Främsta den 20 Dec. 1847.

Uppläst och justerat intyga:
 Gerard Decker

Lars Larsson *Erik Olsson*
C. G. H. afberg *Lars Jonssons Blad*

Den 3 Febr. 1848.

Sävararide samtliga Directionens ledamöter,
 1st Justerade Protocollat af den 20 Dec. 1847

2de Godkändes de af Lasseuren upprättade Räk-
 korna samt Räkforengsättel

3de Befällo 2de anmärkningas om Län
 Den ena om 200 Rpl Rpl af Skreddaren
 Lars Larsson i Ahlsta, emat Borgen af
 Anders Jansson i Ahlsta och Anders Ahlsta
 som i Alfslorpe.

Den andra om 100 Rpl Rpl af Smeden

Reglemente

för

Sparbanken i Kumla Församling

af

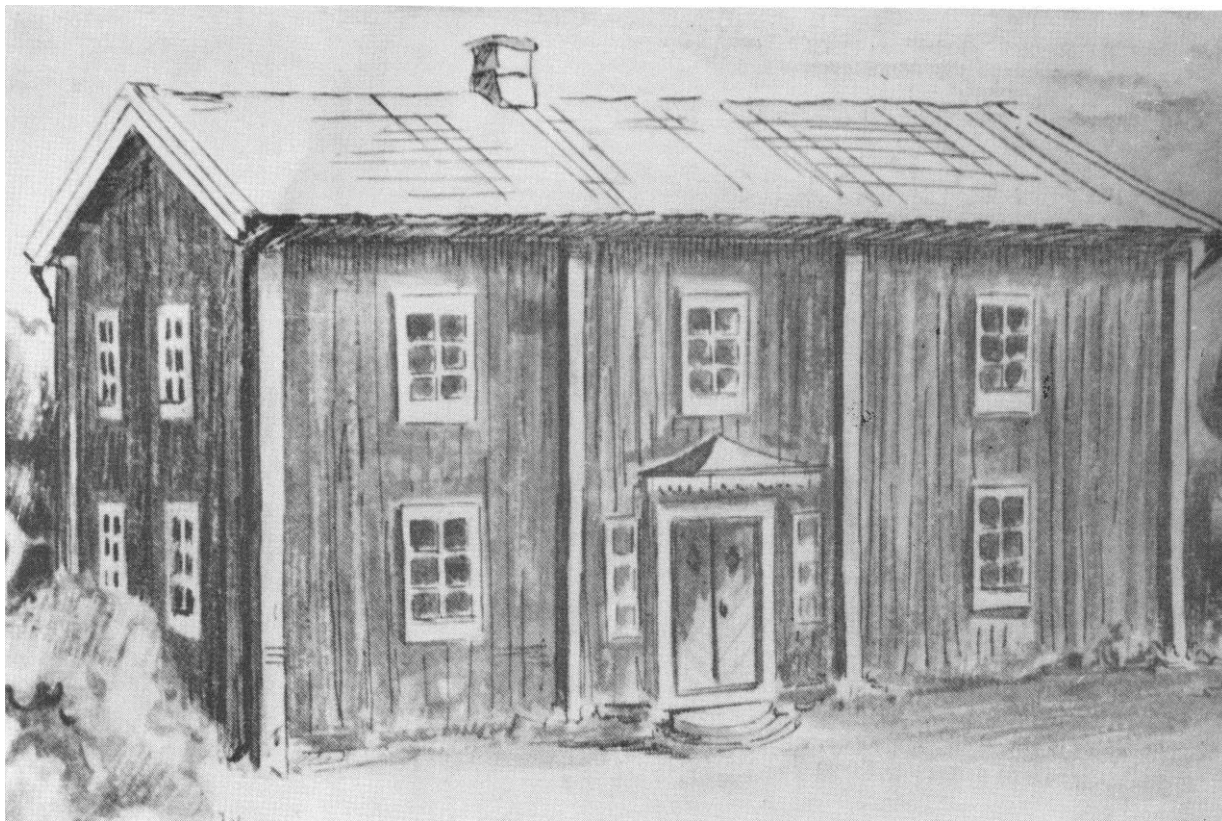
Örebro Län,

antaget å allmän Sockenstämma den 24 Oct. 1847;
 med de å allmän Sockenstämma den 3 Febr.
 1850 godkända förändringar.

Ö R E B R O,
 N. M. Lindhs Boktryckeri.
 1850.

Här har de fem direktionsledamöterna tecknat sina namn under det första protokollet av den 20 december 1847.

Sparbankernas verksamhet har alltid grundats på reglementen. I detta det första reglementet anges att bankens "ändamål är att af mindre bemedlade personer af båda könen, isynnerhet af den arbetande och tjenande klassen inom Kumla församling, emottaga smärre summor och till deras nytta förkofra dem genom beräkning af ränta och räntans läggande till capitalet."

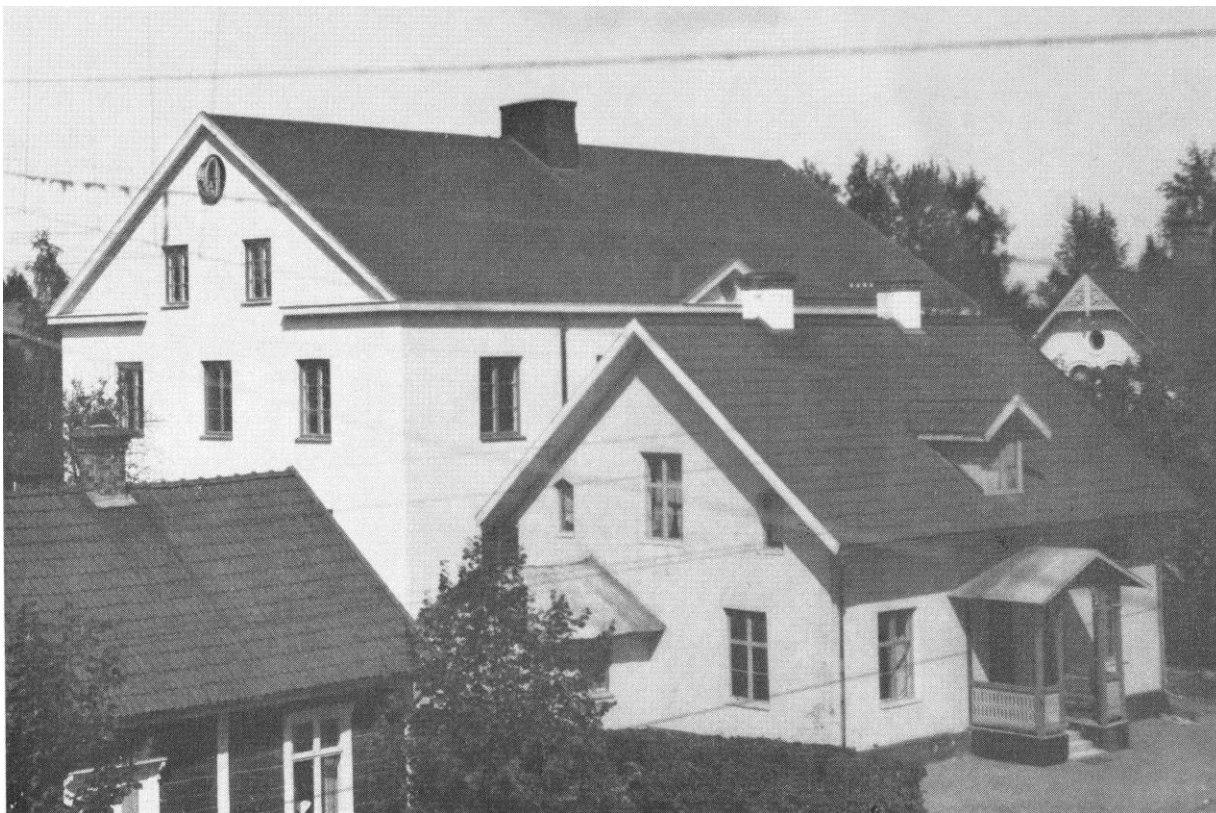
En rekonstruktion av den första "banklokalen", den gamla klockargården belägen på samma tomt som den nuvarande Kyrkskolan (framför denna). Här bodde kassören C. J. Hofberg och här skedde den första insättningen söndagen den 2 januari 1848. Till en början hade banken bara öppet på söndagar, efter högmässan, då även posten delades ut. Posten gick nämligen till kyrkan på den tiden.

Kumla Församling					
Debit				Rp	Sk
1850					
Jan	1	Lån (Rev. nr 11)	—	1500	
Dec	31	Upplysn 1 års ränta i 6 proc		90	
1851					
Dec	31	do do do do		90	
1852					
Dec	31	do do do do med Bankaföring		85 24	
1853					
Dec	31	do do do do do		85 24	
1854					
Dec	31	do do do do do		85 24	
1855					
Dec	31	do do do do do		85 24	
1856					
Dec	31	do do do do do		85 24	
1857					
Jan	25	do 5 års 25 dygn do do		41 27	
Sum Rp.				2149	3

Kyrko-fassa					
Credit				Rp	Sk
1850					
Dec	22	Inbetalad 1 års ränta i 6 proc med Bankaföring	85.24		
		Bankaförelagd tillförsäkr af Spar. Direction	4.24		90
1851					
Dec	31	1 års ränta i 6 proc med Bank. aföring	85.24		
		Bankaförelagd från Reprofondus	4.24		90
1852					
Dec	31	1 års ränta med Bank. aföring		85.24	
1853					
Dec	31	do do do do		85.24	
1854					
Dec	31	do do do do		85.24	
1855					
Dec	31	do do do do		85.24	
1856					
Dec	31	do do do do		85.24	
1857					
Jan	25	5 års 25 dygn do do			41 27
Inbetaladt Capital					1500
Sum Rp.				2149	3

År 1874 uppförde sparbankens kassör, Eric Larsson, denna byggnad på den tomt som nu är Stationsgatan 14. Utom Larssons bostad inrymde den ett rum för banklokal (som under viss tid inrymde såväl Örebro enskilda banks kontor som Hallsbergs folkbanks kontor). Hus och tomt inköptes 1928 av banken som där lät uppföra ett nytt och större hus. Under dessa år ökade insättarbehållningen från cirka 50 000 kronor till nära 5 000 000 kronor.

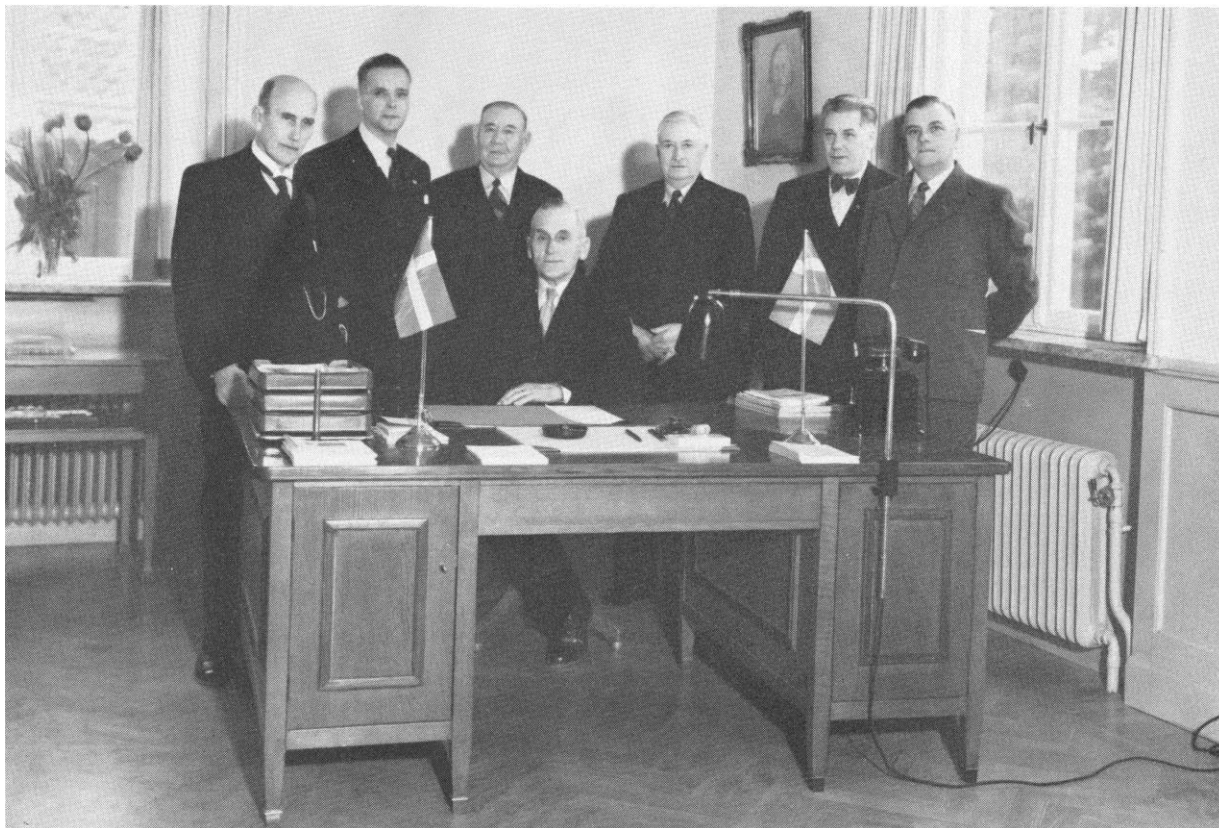
Detta är för sparbankens del och för Kumla tätort en historisk bild, sannolikt tagen från taket på järnvägens bostadshus. Mitt i bilden syns det stora bankhuset, som ännu i dag står kvar. Framför detta ligger det äldre bankhuset, rivet 1930. Längst till vänster syns ett av samhällets allra äldsta hus, rivet 1965. Längst bort skymtar bankkamrer Erik Samzelius hus, rivet 1968.

Sparbankens lokaler under åren 1930–1961. Under ett tredjedels sekel drev sparbanken sin verksamhet här. Under denna tid växte insättarbehållningen från 4 981 875 kronor till 33 275 653 kronor, dvs. den nära sjudubblades. Byggnaden står ännu kvar och den gamla banklokalen hyser nu en möbelbutik. Från att på trettioalet ha varit Stationsgatans yngsta hus, är det i dag nästan det äldsta huset.

Den gamla banklokalen var en idyll. Tyvärr fotograferades inte den gamla inredningen ordentligt när den byttes ut 1953. Den vinkelbyggda disken, de höga pulpeterna av "ståtyp", var vanliga i den tidens banklokaler men blev så småningom omoderna. I dag hade det varit roligt om en av dem bevarats som museiföremål.

Sparbankens styrelse samlad i direktörsrummet i gamla bankhuset 1951, då flera av ledamöterna avgick. Sittande: styrelsens ordförande lantbrukaren Johan Johansson i Södra Mos. Stående från vänster: direktör Erik Samzelius, boktryckare Nils Helander, lantbrukare Lars Emil Larsson, Örsta, kyrkvård Arvid Ericsson, Kumla by, bankdirektör Josef Larsson och fjärdingsman Sven Persson, Åbytorp.

Sparbanken följde med sin tid. Inredningen gjordes om, och den gamla banklokalen vid Stationsgatan var modern och trivsamt under de senaste åren, även om den blev alltmer för trång. De utvidgningar som kunde göras inom husets ram var så småningom uttömda. Här har - som vi ser - personalen växt till sex personer mot endast två vid inflyttningen i denna byggnad. Bilden från 1961.

År 1948 öppnade Kumla sparbank sin första filial. Det skedde i Hällabrottet, som då var municipal-samhälle och platsen var en byggnad i östra delen av den egentliga tätbebyggelsen. Byggnaden, som ses på bilden, ägdes en tid av banken men försålades till en privatperson som bostadshus år 1965 då banken flyttade sin filial.

När Yxhultsbolaget år 1965 byggde ett affärshus i "sitt" villaområde i Hällabrottet flyttade Kumla sparbank sin filial till denna byggnad. Flertalet av Yxhultsbolagets anställda har sin lön genom sparbanken som har god service genom dagligt öppethållande. Här finns också kassafack att hyra. Den centrala placeringen i Hällabrottets nya centrum har också varit till gagn för omsättningen.

Den näst största tätorten i ytterområdena - Abytorp - fick sin filial 1957 i en lokal som längre tillbaka inrymt bl. a. en Konsumaffär. Här är verksamheten inte av så stor omfattning. Lokalen är inte särskilt lyxbetonad, men i stället uppvägs det av att lokalen har en intim och hemtrevlig prägel, som uppskattas av både personal och kunder, vilka som vanligt i små orter har god personlig kontakt med varandra.

Den 10 mars 1961 öppnade Kumla sparbank sina lokaler i denna byggnad vid Kumla torg. Den har varit sparbankens "hem" under endast nio år. Den första fasta lokalen räckte i femtiosex år, den andra i trettioett år och denna lokal i endast nio år, och då utvidgades den ändå sedan halva denna tid förlupit. Detta är kanske det bästa beviset på den ökade kundtillströmningen.

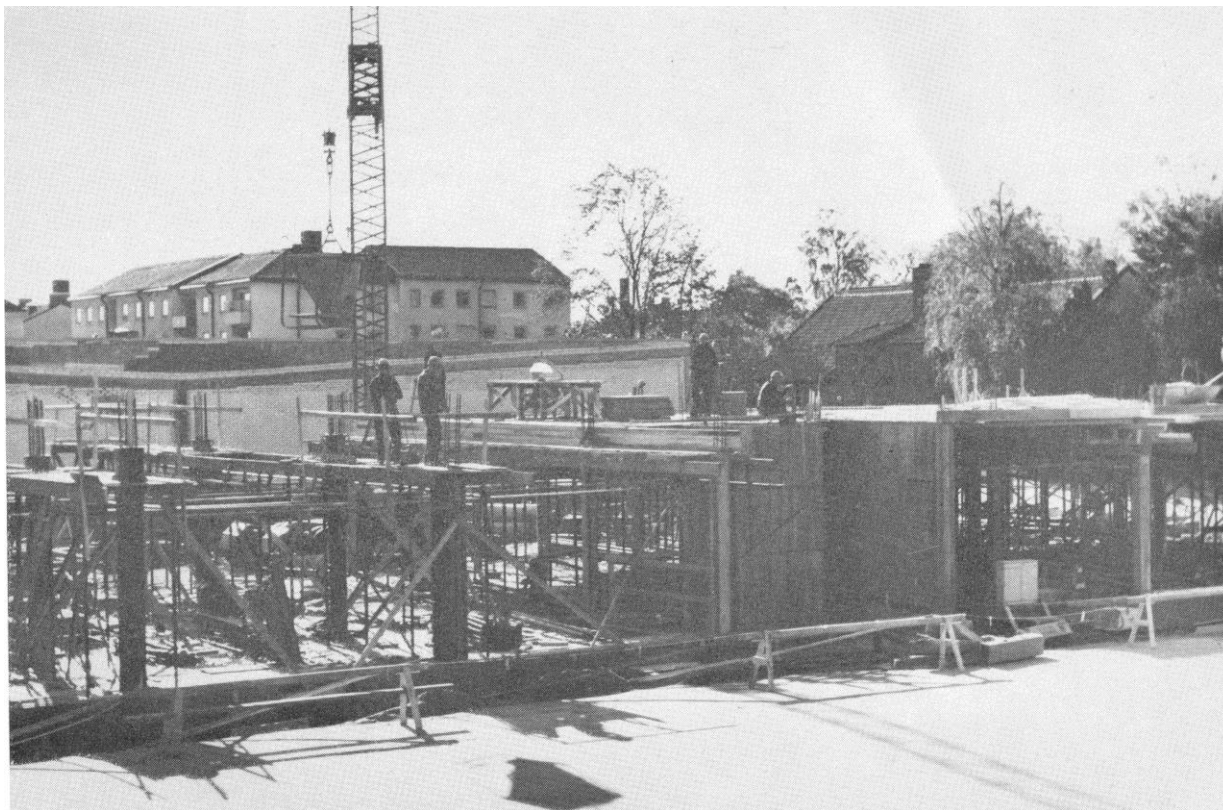
Den nedre banklokalen verkade under de första åren tillräckligt rymlig för bankens dåvarande verksamhet. När sedermera låneavdelningen flyttat därifrån fick banken en frist på några få år för att ytterligare utöka lokalerna, men det är uppenbart inte bara under sparbanksveckan som utrymmena är otillräckliga.

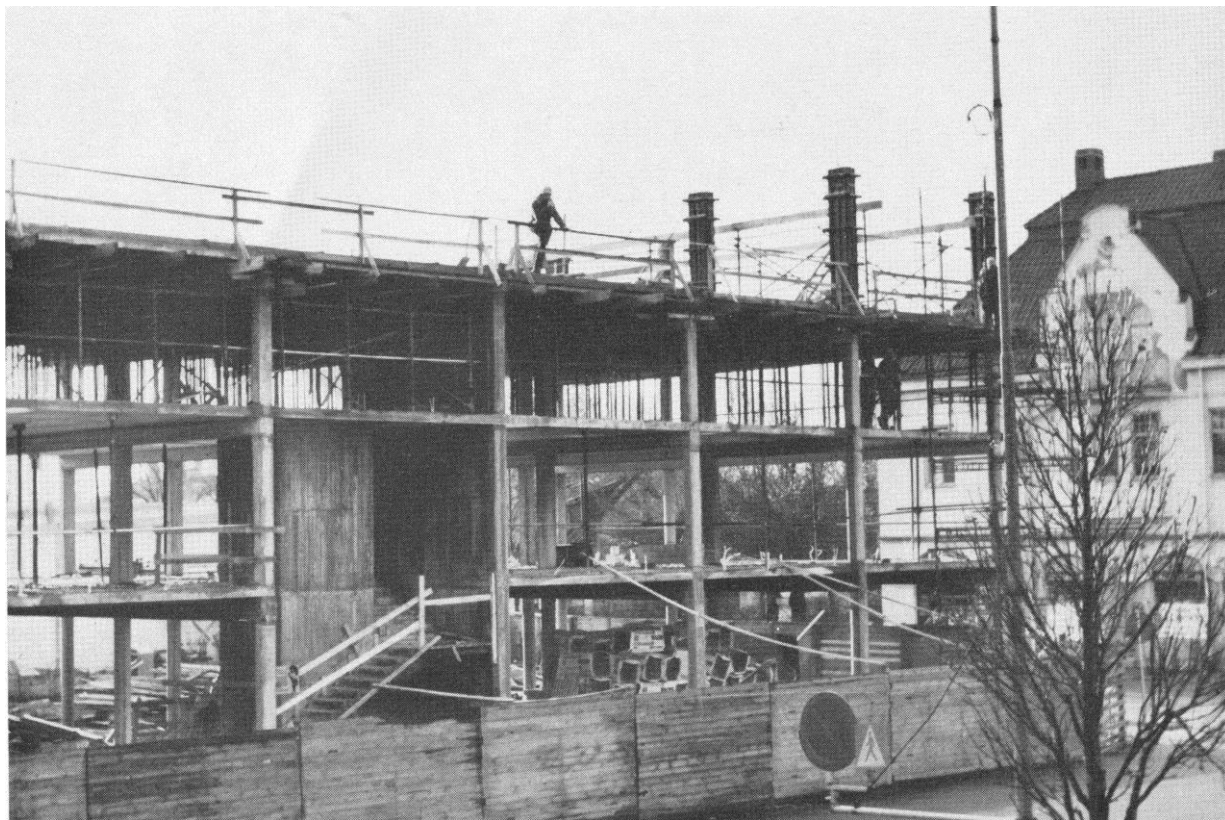
Genom en ombyggnad 1966 mer än fördubblades sparbankens lokalyta, genom att en kontorsvåning en trappa upp fick tas i anspråk. Då flyttade låneavdelningen upp i rymliga lokaler men man förlorade i stället den direkta kontakten med den övriga bankverksamheten. I det nya huset återgår man till den gamla ordningen med alla lokaler som direkt betjänar allmänheten i ett plan.

Under 1969 påbörjade Fastighetsaktiebolaget Guldsmeden det bygge som nu ger Kumla sparbank nya, rymliga och fullt ändamålsenliga lokaler. Bankens kunder och personal har dagligen kunnat följa byggets utveckling. På denna bild har just den "överjordiska" verksamheten påbörjats och något börja sticka upp över planket.

På höstkanten 1969 började konturerna av den nya banklokalen komma fram. Mitt i bilden syns det som blev bankens entré från Kumla torg och till vänster därom direktörens tjänsterum. Ännu syns dock Domusvaruhuset i bakgrunden.

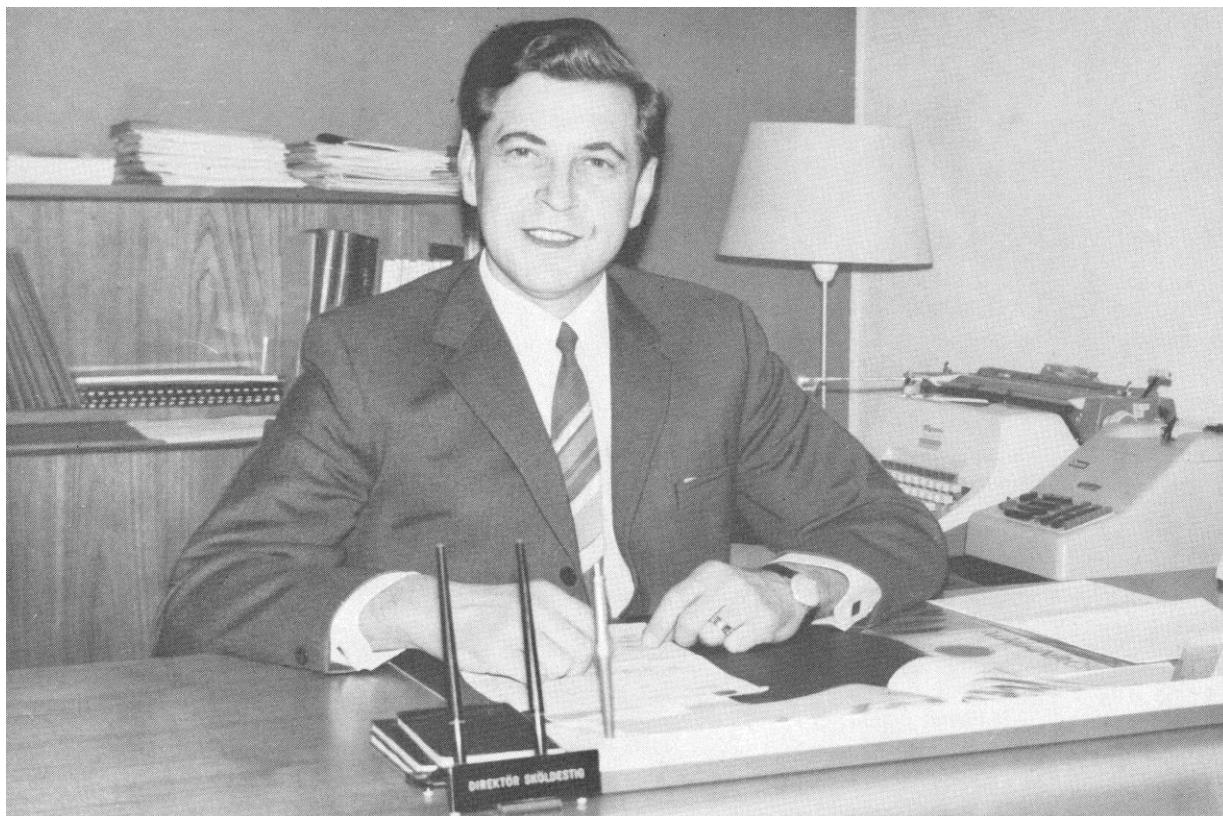
Nu skymms bakomliggande hus bort och byggnaden b5rjar n4 n4stan full h5jd. Husets skala framtr4der. 4ven bankens kontorsv4ning en trappa upp b5rjar framtr4da till sina konturer. Man b5rjar ana att Kumla torg f4r ett helt annorlunda utseende, 4n vad man tidigare varit van vid.

Huset är nästan klart. Fasaden är färdig och genom de stora glaspartierna på bottenvåningen kan man se hur hantverkarna arbetar med bankinredningen. Diskarna kommer på plats, de automatiska dörrarna monteras och de första affärerna öppnar kommersen. Nu är stunden snart kommen för banken att öppna portarna till Kumlas största och modernaste bank.

TILL BYGDENS TJÄNST kunde man kalla denna bild. Här är bankens nuvarande personal samlad utanför det halvfärdiga sparbanksbygget - alla beredda att göra sitt bästa för att sparbankens alla kunder skall få sina önskemål tillgodosedda. De är - från vänster till höger - Bertil Sköldestig, Marianne Sterner, Bo Bergstrand, Marianne Bernström-Ohlsson, Birgit Grenfeldt, Yngve Svensson, Maud Andersson, Birgit Fagrell, Rolf Gustafsson, Gun Hansson, Iris Nordström, Lena Gustafsson, Sverker Dolk, Asta Gustafsson, Gunilla Grahn, Annett Bjurström, Josef Järperud, Alice Oliw, Berit Englund, 011e Bjurström, Britt-Marie Öberg, Harriet Wiktorp.

"När sparbanken 1959 beslutade att flytta sitt huvudkontor till torget var det ett mycket framsynt och viktigt beslut. Man kunde dock inte förutse den snabba utveckling banken skulle få under den kommande tioårsperioden. Redan efter ombyggnaden 1966 stod det klart att kassaexpeditionen krävde allt större utrymmen. En långsiktig lösning av lokalfrågan var nödvändig.

När det nya huvudkontoret nu står färdigt är det vår förhoppning att såväl gamla som nya kunder skall finna sig tillrätta och trivas i den nya sparbanksmiljön. Vi siktar framåt och står väl rustade för att tillgodose de behov av banktjänster, som våra kunder kan komma att ha under 1970-talet."

Bertil Sköldestig

Sparbankens utveckling

År	Insättningar	Uttagningar	Gottgjorda räntor	Insättarnas behållning	Reservfonden
1848	1 264:18	123:24	29:19	1 170:13	155:—
1850	1 324:10	324:31	120:46	3 374:35	152:21
1860	1 851:54	2 497:13	468:40	13 670:50	285:48
1870	20 228:79	1 749:35	1 712:65	44 719:94	466:37
1880	26 596:56	39 729:68	9 190:59	189 295:16	5 829:26
1890	65 338:11	61 560:12	17 069:25	438 824:61	12 610:54
1900	108 146:27	134 676:73	39 902:69	845 978:37	44 838:49
1910	201 765:59	202 195:41	58 818:69	1 376 427:27	121 803:86
1920	789 601:29	458 441:67	149 388:28	3 237 326:43	258 255:78
1930	652 972:59	648 414:02	192 587:22	4 981 875:27	503 343:39
1940	704 671:31	861 040:96	205 174:75	6 418 990:32	691 770:04
1950	2 774 136:26	2 408 302:56	342 516:37	14 007 179:34	806 493:27
1955	6 580 038:19	5 781 610:07	687 528:84	20 537 648:73	888 088:49
1960	7 134 275:27	6 288 957:69	1 372 272:33	31 237 692:63	1 194 447:70
1961	8 819 430:02	8 217 391:10	1 470 153:73	33 275 653:18	1 319 907:99
1962	10 125 182:02	9 042 890:75	1 339 444:07	35 697 388:52	1 433 237:88
1963	17 250 651:21	15 255 235:61	1 300 258:46	38 971 506:25	1 543 612:32
1964	20 670 420:95	18 592 352:47	1 724 549:51	42 737 712:57	1 732 732:55
1965	29 579 453:—	28 811 124:95	2 262 077:—	45 668 540:86	1 836 132:65
1966	54 522 783:30	51 940 502:44	2 700 739:78	51 257 166:30	1 918 345:89
1967	64 210 723:91	60 058 562:52	2 769 167:81	57 756 581:46	2 020 115:60
1968	75 485 429:06	74 506 715:27	3 113 043:72	62 515 589:97	2 061 800:—
1969	91 234 087:15	89 376 779:33	3 723 844:07	66 339 529:61	2 093 000:—

*Denna skrift är utgiven av
KUMLA SPARBANK
till de nya lokalernas
ibruktagande den 15 juni 1970*

Text: Tage Tapper

Omslagsteckning: Tore Lundborg

Typografi: Gunnar Helander

Tryck: KB Kumla Tryckeri 1970

